

LOS

‘Anja, Anja, Anjaaaa, waar ben je... ik kan je niet vinden.’
Carolina, 2019

‘*An-jaaaa* – dat klinkt als een zuchtje wind in het bos.’
Hassan, 2019

‘Jij denkt dat anderen jou niet zien. Maar zelf let je ook
niet echt op, hè.’
Arwen, 2019

‘Uiteindelijk is een beetje onopgemerkt blijven helemaal
zo gek nog niet. Ik denk zelfs dat enige onzichtbaarheid in
de openbaarheid bijdraagt aan een gelukkig leven.’
Barend-Christiaan, 2019

‘Niet miemelen!’
Anja’s moeder, voor eeuwig & altijd

Proloog

De mist loste langzaam op. De koude wind streek langs Anja's wangen en trok de zachte witte nevel aan flarden. Er verschenen steeds meer gaten in het natte niets, waarachter het inmiddels volop middag moest zijn. De wereld werd weer wat zichtbaarder. Het was íéts, dacht Anja, zwikkend en struikelend over de rotsbodem, want verder hield het niet over.

Ze kon onmogelijk inschatten hoe weids het kustlandschap was waarin ze zich bevond. Dat ze al een week door dit stukje Bretagne had gewandeld en zelfs zou durven zeggen dat ze het goed had leren kennen, deed er onder deze omstandigheden niet toe. Steeds wanneer ze dacht dat ze er grip op had, veranderde haar uitzicht weer. Ze zag nauwelijks waar ze naartoe ging of waar ze vandaan kwam. Haar enige optie was doorgaan, voetje voor voetje, rotsblok voor rotsblok over het stenen strand.

Een paar minuten geleden waren er nog volop mogelijkheden geweest. Natuurlijk, ze had zichzelf belachelijk gemaakt door voor het oog van de hele groep boven op een grote steen tamelijk dramatisch te gaan staan schreeuwen. Maar ze had daarna van die steen kunnen stappen alsof er niets gebeurd was. Ze had een lachstuipt kunnen krijgen, of een toeval. Men zou haar een paar seconden raar hebben aangekeken, of bezorgd (het hing er maar net van af wie het was), en daarna zouden ze, alsof er niets

gebeurd was, met z'n allen zijn doorgelopen in de richting van het warme restaurant. Crisis afgewend.

Wegstormen in de mist was ook een mogelijkheid geweest, maar wel de domste. Hoewel ze, bedacht ze hijgend, ook dáárin nog een keuze had gehad. Je had immers wegstormen, even achter een rotsblok uitblazen en dan met hangende pootjes terugkeren – g^{ên}ant, maar niets aan de hand. En je had wegstormen en koppig dóórstormen, zonder gevoel voor richting en met een zware tas op je rug. Drie keer raden wat Anja had gedaan.

Haar normale manier van wandelen – achter de groep aan lopen totdat de groep stilstond, zoals ze dat eigenlijk de hele cursus lang had gedaan – bracht haar nu niet verder. In haar woede had ze de anderen achter zich gelaten. Bovendien waren al haar visuele bakens, de oesterbanken, het witte huis met het oranje dak, de met bossen maretak behangen populier, de ontroerende rots der geliefden, verdwenen in de mist. Ze had alleen zichzelf, de glibberige rotsblokken voor haar voeten en een wazig idee van lotsbestemming, waar ze zich uit alle macht aan vastklampte.

Het was dan ook uitzonderlijk: voor het eerst in haar leven wist Anja waar ze heen wilde. Waar ze z^élf heen wilde, niet omdat anderen beweerden dat het de goede richting was, niet omdat ze gemakshalve en uit gewoonte achter Jarno aan liep, niet omdat haar moeder haar zacht porrend die kant op duwde, nee. Ze had dit zelf bedacht op het moment dat ze van die steen was afgestapt, haar rugzak over haar schouders had geslingerd en ervandoor was gegaan. 'Anja!' had de diepe stem van Arwen nog geklonken, en 'Hé, waar komt die nou vandaan?' had Jeroen nog gezegd – de onnozelheid kende geen grenzen. Ze voelde de verbaasde blikken van de anderen in haar rug, maar het was al te laat, daar ging ze, het was hun eigen schuld. Hadden ze haar maar niet de hele tijd over het hoofd moeten zien.

De weldadige woede, die haar tot dan toe vreemd was geweest, was inmiddels weggeëbd. Wat bleef was een dof, grijs gevoel in de vorm van een steen, nee: een doffe, grijze steen in de vorm van een gevoel, in het midden van haar maag. Nu liep ze een route die ze niet herkende, haar angst verdringend met koppigheid. Haar hart sloeg als een razende.

Niet miemelen!

Het grijze huisje tussen de rotsen, dat zocht ze, daar wilde ze heen. *Waarom? Waarom?* Anja zocht diep in zichzelf naar een antwoord, ze trok lades open en keek onder het bed, maar stond al snel met lege handen weer buiten. Wist zij veel.

Pas veel later, toen ze eindelijk had geleerd hoe ze dit alles het best kon vertellen, als een verháál, met een kop, een staart, een spanningsboog, en niet als de chronologische opsomming van de ene vage hersentoestand na de andere, zou Anja, die op het schooltoneel nooit verder was gekomen dan de derde boom van rechts, een veelzeggende slotakte bedenken die zich afspeelde op de vlakte aan de voet van het ingeblikte huisje. Alsof het zo moest zijn. Alsof deze plek aan de onvoorspelbare Bretonse kust de enige plek was waar het einde zich kon afspelen.

Ze zou het woord ‘instinctief’ gebruiken, dat deed het altijd goed, het bewees dat ze een vrouw was die een gezond contact onderhield met haar onderbuik.

Ze zou vertellen dat ze zichzelf tijdens haar leven was kwijtgeraakt en was gaan wandelen om zichzelf weer te vinden. Dat ze boos was geworden omdat ze dacht dat anderen haar niet zagen, totdat ze zich realiseerde dat zijzelf degene was die zich nooit líét zien, een subtiel maar belangrijk verschil en bovendien: een stukje zelfkritiek – daar hielden de mensen van. Ze zouden knikken tijdens het luisteren, ze zouden elkaar zachtjes aanstoten, en tegen degenen die toch moeilijk bleven kijken – want die had je

altijd –, tegen die mensen zou Anja zeggen: ‘Ook ik was ooit zoals jullie, maar ik heb geleerd mijn ontevredenheid om te buigen in een positieve levenshouding, die me uiteindelijk veel meer heeft opgeleverd.’

Dat klonk mooi en rond en af, als een verhaal dat mensen wilden horen.

Maar dat was allemaal nog ver weg. Voorlopig doolde Anja verloren over de stenen, die roken naar zout slib en vergeten zeewater. Het kon nu niet ver meer zijn. Hoorde ze de zee in de verte? Áls dit al een waarschuwing was, een niet te missen hint in het verhaal, dan miste Anja die desondanks glorieus.

De wind stak weer op. Hij joeg de laatste mistflarden uiteen, blies ze bollend en wentelend voor zich uit over de rotsen en trok het landschap aan haar voeten open tot aan de horizon. Anja’s hart werd rustiger. Alles was nog steeds grijs, de lucht, de zee, haar gemoed, maar daar, aan het eind van het rotsachtige terrein, lag het huisje. Ze was het van de zijkant genaderd, zodat het nog minder opviel tussen de twee kolossen van rotsen, als een aarzelende neus tussen twee appelwangen. Anja klom met rugzak en al op een grote, ronde steen en ging zitten. Ze wist even niet hoe het verder moest. Zou ze zomaar naar de voordeur lopen en aanbellen? Wat zou ze dan zeggen? *Bonjour, ik heb het vage gevoel dat ik hier moet zijn, mag ik even binnenkomen?* En trouwens, wie zei haar dat de woorden zouden komen, straks stond ze daar zoals altijd te slikken en naar adem te happen.

In de prut bij haar voeten scharrelde een krabbetje, aangestuurd door onzichtbare krachten en jaloersmakend onwetend van de levens die het óók had kunnen leiden, als het de kansen, die zich altijd voordeden maar die je wel moest herkennen, met beide scharen had aangegrepen.

‘Ben je daar eindelijk?’ klonk het snibbig, vlakbij.

Er liep een rilling over Anja's rug. Als bevroren bleef ze zitten, ze durfde niet opzij te kijken, ook al had ze die stem onmiddellijk herkend. Toen ze uiteindelijk haar hoofd draaide, kwam het alsnog als een schok. Op het rotsblok naast haar zat Gerjanne Carola van Dijk-Hendriks, de vrouw die sinds haar aardse verscheiden ongevraagd in Anja's hoofd was blijven spoken. Ze droeg een tot op de draad versleten blauwe badjas en haar korrelige rode lippenstift zat scheef, waardoor ze leek te grimassen.

'Mám?!'

I

Anja was inmiddels drie maanden gescheiden, waarvan één officieel – maar wie maakte zich in vredesnaam druk om details? Anja niet. Er waren immers jaren van verwijdering aan voorafgegaan. In feite, dacht ze, terwijl ze bij het witte bovenlicht van de keuken een restje koude bloemkool van de vorige dag stond op te eten, was ze al gescheiden geweest voordat er ook maar een instantie aan te pas had hoeven komen, en in elk geval veel eerder dan de dag waarop Jarno zonder boe of ba het huis uit was gelopen, alsof hij toen pas doorkreeg dat er iets niet klopte. Dat laatste was wat Anja uiteindelijk nog het meest stak: dat hij die deur uit was gebeend, terwijl zij al tijden had geweten dat ze samen geen kans van slagen hadden. Weggaan was háár uitweg geweest, ze had het gewoon alleen nog niet gedaan. Het vergde lef en een plan, en het had haar aan beide ontbroken.

Nu stuitte ze in huis – het was nu háár huis, in elk geval zolang ze de huur kon betalen – nog regelmatig op spullen die Jarno niet had meegenomen: een nagelknipper, een paar stoffige grijze sokken onder het bed, een stapeltje uitgeknipte artikelen over pulsvisserij en het uitsterven van de legendarische blauwvintonijn, een versleten wollen trui met suède elleboogstukken, een eierdopje. In de schuur: zijn klompen. Anja stopte alles in een grote plastic bak. Ze snoof niet aan de trui, ze aaide niet over de

sokken. Misschien dat ze even een blote voet had laten glijden in een klomp, de huid van haar zool tegen de glooiing van het koele houten binnenste, maar als dat al zo was, dan had niemand het gezien.

Hop, klompen. In de bak. Deksel op de bak, bak in de gangkast, gangkast dicht. Buikademhaling.

Er waren dagen dat Anja duidelijk voelde dat er verandering in de lucht hing. Vandaag was zo'n dag geweest. Ondanks de regen was ze naar de stad gegaan en ze had zichzelf voorgehouden dat deze dag het begin van de rest van haar leven zou zijn. Haar regenjas was lek, een kleine domper, maar niet onoverkomelijk. Druipend en met een beslagen bril stond ze in de winkel die zichzelf via slimme marketing tot hét domein van de avontuurlijke buitenmens had uitgeroepen. Op de eerste verdieping werden twee muren ingenomen door rijen rugzakken. Ze had er eerst een beetje kippig naar staan kijken, duizelig van haar eigen keuzevrijheid, totdat haar oog was gevallen op een hemelsblauwe vlek, hoog in de rechterbovenhoek. Ze wees. Die.

'Weet u dat heel zeker,' vroeg het rugzakkenmeisje, dat uitzonderlijk snel tegen de grenzen van haar eigen behulpzaamheid was gebotst. Zuchtend had ze een trapje tevoorschijn getrokken en met een haak de blauwe tas van de stang gehengeld. 'Dit is best een zware rugzak, mevrouw, ontworpen voor ervaren hikers. En nu zitten er nog geen spullen in, hè.' Ter illustratie hief ze de tas een paar keer mechanisch de lucht in, terwijl ze landerig in de verte tuurde.

'O,' zei Anja, terwijl ze op de eerste dag van de rest van haar leven natuurlijk iets heel anders had moeten zeggen. Ze droop nog steeds en het zag er niet naar uit dat ze daar binnenkort mee zou stoppen. Het water druppelde via haar broekspijpen op de betonnen vloer van de buitenwinkel. Ze keek het rugzakken-

meisje aan, dat van onder een paar zwaar geaccentueerde, donkere wenkbrauwen terugkeek, kil, vorsend en met een piepklein beetje medelijden.

Normaal gesproken zou Anja onder zo'n blik ineenschrompen. Ze zou verstijven en veranderen in een boom, de derde van rechts. Een zilverwitte berk, opmerkelijk voor wie er oog voor had, onzichtbaar voor de rest en zacht meebuigend in de wind. Maar niet vandaag, besloot ze, niet vandaag, niet vandaag, niet vandaag.

'Wie zegt dat ik geen ervaren hiker ben?' zei ze. Het klonk nog bitser dan ze had bedoeld, en behalve dat was het natuurlijk waanzin; iedereen kon zien dat Anja vroeger het laatstgekozen kind bij gym was geweest. De wenkbrauwen van het meisje schoten de lucht in. Anja griste de blauwe rugzak uit haar handen. Hij was inderdaad zwaar. 'Dank u vriendelijk,' zei ze, 'en een hele fijne dag verder.'

Zo werkte dat dus. Het voelde alsof iemand haar had aangesloten op een Easy Extra Double Action-luchtbedpomp, die even verderop in de aanbieding was. Anja ademde diep in en ging bij elke teug verse lucht wat meer rechtop lopen. Ze spreidde haar vingers, spande haar kuiten. Glorieus gleed ze de roltrap af en ze pakte beneden nog even een hoogwaardige regenponcho mee, met een tweezijdige waterdichte ritssluiting en gemaakt van twintig gerecyclede petflessen. Bij de kassa moest ze bijna 400 euro afrekenen en daar schrok ze maar een beetje van.

Nu stond die hemelsblauwe rugzak in een hoek van de woonkamer, naast de afgeragde krabpaal van Simon. Sinds het vertrek van Jarno mocht dit dan Anja's woonkamer zijn, dat betekende niet automatisch dat de sfeer erop vooruit was gegaan. Het oogde hier nog altijd als een lukraak ingerichte kringloopwinkel, een

hopeloze hutspot van teak, geverfd rotan, leer en met goedkoop papierfolie omhulde spaanplaat. Er kleefde spinrag aan het plafond en er hingen treurige gordijnen met paisleypatroon. Ze zou het allemaal aanpakken, had Anja zich voorgenomen, ze had er nu alleen nog geen tijd voor. Voorlopig liet ze de onhandig tegen de tuindeuren aan geschoven mahoniehouten eettafel staan waar hij stond.

Het loodzware ding was een erfstuk van haar moeder. Er zaten inmiddels kringen in het glanzende tafelblad en omdat Anja heel zeker wist dat haar moeder daarvan uit haar vel zou springen, deed ze er niets aan. Dat wil zeggen, ze deed niets om die kringen te voorkomen, dat wil zeggen, 's ochtends schonk ze haar koffie tot aan de rand van haar beker, gevolgd door een flinke scheut melk en een lepeltje, en keek tevreden toe hoe de boel overstroomde.

Wat zeg je? Een doekje? Geen tijd voor, ga zelf maar halen. O, wacht. Dat gaat natuurlijk niet.

Bij de rugzak zat een boekje van dertig pagina's, inclusief verduidelijkende tekeningen. OPTIMAAL COMFORT DOOR GEBRUIKSVRIENDELIJK VERSTELSYSTEEM, stond er in trotse letters. De tas had lusjes voor de bevestiging van allerhande handige dingen, en reflecterende details voor extra zichtbaarheid. Achter een unieke rits zat een geïntegreerde regenhoes in diep legergroen en in een ander speciaal zijvakje zat een oranje noodfluitje. Anja had er drie keer op geblazen, één keer aarzelend, de tweede keer ferm, de laatste keer alsof ze een bezwering uitblies. Het schrille geluid had tegen de kale muren gekaatst. Er was niemand gekomen om haar te redden.

Ze hees de tas op haar rug. Ze sjarde aan de bandjes van het gebruiksvriendelijke verstelsysteem, sloeg de brede gordel om haar middel, klikte de sluitingen dicht en bekeek zichzelf in het